

Zondag 6 oktober 1918 – enige editie

Een nieuw vredesvoorstel van Duitsland.

De verklaring van de rijkskanselier.

Berlijn, 5 oktober. De gedenkwaardige zitting van de Duitse Rijksdag, waarin de eerste parlementaire regering zich onder leiding van prins Max van Baden aan de volksvertegenwoordiging heeft voorgesteld en de kanselier zelf een grootscheeps programma heeft ontwikkeld, is hedenmiddag om 5 uur begonnen onder een ontzaglijk grote belangstelling van het gehele volk en in tegenwoordigheid van alle vertegenwoordigers der rijksregering, leden van de bondsraad, vertegenwoordigers van de bondsparlementen, de neutrale diplomaten en de pers. Het voor het eerst verschijnen van de nieuw benoemde parlamentsleden als ministers aan de regeringstafel wekte levendige belangstelling.

Rijkskanselier prins Max van Baden zegde onder meer: het programma, waarop ik steun, bevat allereerst een erkenning van het antwoord der vroegere rijksregering op de nota van de paus van 1 augustus 1917 en de onvoorwaardelijke instemming met de Rijksdagresolutie van 19 juli van hetzelfde jaar. Het verkondigt verder de bereidwilligheid zich aan te sluiten bij een algemene Volkenbond, op grondslag van rechtsgelijkheid voor allen, de sterken zowel als de zwakkeren.

De oplossing van het veel betwiste Belgische vraagstuk richt zich naar een volkomen herstel van België, in het bijzonder ten opzichte van zijn onafhankelijkheid en zijn gebiedsomvang. Ook zou naar een vergelijk in het vraagstuk nopens de schadeloosstelling worden gestreefd.

Te Neeritter zijn gisteren vijf Belgen en vier Duitse deserteurs over de grens gekomen.

Kunst te Brussel (KVdW).

Anna Boch (Kunstzaal Giroux)

Reeds in het tweede oorlogsjaar trok ik uw aandacht op het feit, dat de gebeurtenissen en de voorwaarden van ons leven geen invloed bleken te hebben op de Belgische opbrengst aan plastische kunst, noch zelfs op de verkoop daarvan. Is het tweede de reden, dat het eerste, in dit vijfde oorlogsjaar, wel tweemaal zo groot schijnt geworden te zijn; dat althans het aantal tentoonstellingen en tentoonstellingszalen op zijn minst verdubbeld is? Of is het ook hier de nood die dwingt, - de nood die het aantal antiquariaten vermenigvuldigt?

Als er werkelijk noodproductie is, dan zal dit wel te merken zijn aan de hoedanigheid der voortbrengst. Die noodproductie kan nu begrepen worden als innerlijke scheppingsdwang en als verbruikersbehoefte. Ik zal het maar onmiddellijk zeggen: noch het ene, noch het andere spreekt duidelijk uit de kwaliteit van het tentoongestelde werk.

Scheppingsnood bij een schilder te erkennen, onderstelt een criterium, dat door het werk van de schilder, in zijne algehele productie of een gedeelte daarvan, wordt aangegeven: tussen twee of meer doeken datgene te kiezen waar de schilder het dichtst zijn inzicht in genaderd, en waar dat inzicht hem het onmiddellijkst en het helderst werd geopenbaard, is, bij wie iets van de zeer bijzondere schildersintelligentie afweert, zo heel moeilijk niet meer. Nu wil echter het ongeluk, dat de meesters, waarvan men het werk, het vergelijkingsmateriaal dus, goed kent, of afwezig zijn, of niet

exposeren, of niets tonen dat uitmunt. De artiesten, dewelke wij op tentoonstellingen ontmoeten, zijn meest allen jongeren, nieuweren, wiens werk natuurlijk wel een intrinsieke waarde heeft, die echter even goed aan knapheid als aan genie kan geweten worden.

Scheppingsnood wordt te moeilijker om onderkennen, waar het werk van deze jongeren in zijn aard zo geheel te onderscheiden is van dat van het voorafgaande geslacht, in zijn geheel genomen en de uitzonderingskunstenars, ik bedoel diegene die een bijzonder temperament tot persoonlijke uiting wisten te brengen, uitgesloten. De tentoonstelling van Anna Boch, een oudere, zo niet oude, maakt ons dat verschil in aard duidelijk. Ik ken liefhebbers, die door deze tentoonstelling met het inzicht der jongeren, zo niet met hun tegenwoordig werk, verzoend werden.

Naar visie en techniek behoort Anna Boch tot de school van Claude Monet, en volgt meer in het bijzonder de lijn, door een Guillaumin getrokken. Scherper en willekeuriger dan de Vlamingen Heyman en Claus, is haar gevoeligheid, als bij sommige Franse impressionisten, haast louter zintuiglijk, alle sentimentaliteit is er uit afwezig; het persoonlijke ervan wordt bepaald door bepaald zicht bij de hoedanigheid in haar "onderwerp", uitsluitend door de zuivere kleuren van het prisma weer te geven, tracht zij de strelingen ervan door verfschervelingen nabij te komen, en slaagt er dikwijls in, ons deze deelachtig te maken. Er dient aan toegevoegd dat zij over een stevig métier beschikt, dat niets aan toeval behoeft over te laten, en haar schildersnauwgezetheid, die nooit tot uiterste precisie verlaagd wordt, voor stevige bouw en zelfs voor kloeke massabehandeling pleegt te zorgen, wat bij haar groepsgenoten wel eens faalt. Al deze hoedanigheden hadden haar, sedert ruim twintig jaar, gemaakt tot een der ernstigste leden van het kunstgenootschap der "Libre Esthétique", en haar tegenwoordige expositie bij Giroux, een der

soliedste kunstuitingen van onder de oorlog, komen dit overtuigend bevestigen.

Waarom echter laat Anna Boch ons onbevredigd, vergelijken wij haar bij de besten der jongeren, die zich meer bepaald onder de oorlog hebben geopenbaard? Is het vanwege de, meer en meer duidelijk gebleken vergissing, die toon en toonwaarde terzijde stelde voor de zuiver gewaande kleur? Het valt op hoe, inderdaad, toon en toonwaarde bij de jongst gekomenen de betekenis van een dogma, de inhoud van een doel hebben gekregen. Is het omdat het ergerlijk vlinderen der kleurverdeling zelfs bij de massagevoelige Anna Boch het schilderij rammelend maakte? - De nieuwere zoeken in de eerste plaats volumeuitdrukking; de besten althans onder hen doen het, zelfs waar zij ver van kubisme afblijven (te hunner ere en waardering zij gezegd dat zij al heel weinig "theoretisch" doen, in vele gevallen zuivere schilders blijken). Is het verder om de loutere zintuiglijkheid der oudere schilders, om het verzwijgen van innerlijke gevoeligheid - weer een vergissing der Franse impressionisten: hun smaak en zin van en voor toon en toonharmonieën is wel degelijk de grond van hun bijzondere esthetiek, en ze ontkennen is dit esthetiek? Het werk der jongste, hoe slordig in schijn is bezonken; bestaat de slordigheid in wezen, dan berust zij doorgaans op onmacht.

Wat dan? Wil ik hier uit afgeleid zien dat de vernieuwing der Belgische kunst (die een teruggang mag heten naar het allervroegste impressionisme evenals naar een whist eer) een blijk van verbetering mag heten?

Laat ik hier op antwoorden dat het ook hier op de betekenis en waarde der individuele krachten, en de hoop uitdrukken - die stellig werkelijkheid wordt - dat ik die krachten één voor één beschouwen moge.